

УДК 37.016+811.111:614.253.4-057.87
DOI: 10.24144/2524-0609.2020.46.22-30

Вайнагій Тетяна Миколаївна

викладач

кафедра громадського здоров'я і гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

tetiana.vainagii@uzhnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0569-2048>

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГОВОРІННІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Стрімка інтеграція України у міжнародний освітній простір зумовила формування полікультурного середовища (а саме – полінаціональних груп студентів) на базі вітчизняних ЗВО. Нові реалії вищої освіти вимагають внесення якісно нових змін до методик і підходів навчання, відмінних від тих, що традиційно застосовуються під час роботи з мононаціональними академічними групами. Одним з початкових етапів розробки новітніх методик є відбір та організація навчального матеріалу для формування англійською професійно орієнтованої компетентності, позаяк англійська мова є провідною мовою фахового міжнаціонального спілкування. Увага до спеціальності «Медицина» опосередкована найбільшою популярністю лікарського фаху серед зарубіжних студентів. Метою дослідження є визначити, охарактеризувати та класифікувати принципи відбору та організації навчального матеріалу, важливі для ефективного формування англійською професійно орієнтованої компетентності у говорінні майбутніх лікарів з урахуванням специфіки полікультурного академічного середовища. Указана мета зумовила вибір взаємопов'язаних методів дослідження, а саме структурно-логічний та функціональний аналіз, а також системно-структурний та компаративний аналіз. У статті виокремлені та описані три категорії принципів, зокрема принципи відбору навчального матеріалу, принципи організації навчального матеріалу, а також сукупні принципи відбору та організації навчального матеріалу. Обґрунтовано доцільність використання зазначених принципів для формування англійською професійно орієнтованої компетентності в говорінні майбутніх лікарів у полікультурному середовищі.

Ключові слова: англійською професійно орієнтована компетентність; англійськомовне професійно орієнтоване говоріння; полікультурне середовище; полінаціональна група; принципи відбору навчального матеріалу; принципи організації навчального матеріалу.

Вступ. Активізація інтеграції вітчизняних ЗВО у міжнародний освітній простір після приєднання України до Болонського процесу у 2005 році та підписання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році сприяли притоку зарубіжних абітурієнтів і, як наслідок, формуванню полікультурного академічного середовища. Під полікультурним середовищем ми розуміємо полінаціональні групи студентів, до складу яких входять представники вищоконтекстних та низькоконтекстних культур [35]. Позаяк між студентами, які належать до різних культур, вербальної та невербальної поведінки під час виконання аудиторних завдань, нагальною є розробка методів і підходів навчання, відмінних від тих, що традиційно застосовуються під час роботи з мононаціональними академічними групами. Одним з початкових етапів розробки новітніх методик є відбір та організація навчального матеріалу.

Необхідність відбору та організації навчальних матеріалів для формування англійською професійно орієнтованої компетентності (далі – АПОК) студентів спеціальності «Медицина» зумовлений найбільшою популярністю лікарського фаху серед зарубіжних студентів [25, с.37]. Важливість формування АПОК саме у говорінні опосередкована особливостями лікарської професії, у якій превалює діалогічне мовлення з іншими фахівцями медичної галузі та пацієнтами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти відбору та організації навчальних матеріалів для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності загалом та АПОК зокрема знайшли своє відображення у дослідженнях вітчизняних (Г.Борецька [2], С.Вавіліна [4], Н.Дичка та

А.Михайленко [9], М.Заболотна [12], Т.Полонська [21], І.Потюк [22] та ін.), а також зарубіжних (К.Грейвс [30], Т.Дадлі-Еванс і М.Сент Джон [29], С.Данімова [7], Д.Дмитрієва [10], Т.Дридзе [11], К.Корсакова [15], О.Мешерякова [19], Г.Проскуріна [23], О.Соловова [26], Б.Томлінсон [40] та ін.) науковців. Проте, питання відбору та організації навчальних матеріалів для формування АПОК майбутніх лікарів розкриті лише фрагментарно.

Зокрема, Т.Баєва висвітлила деякі аспекти відбору та організації лексичного матеріалу для студентів вищих медичних навчальних закладів [1]; Ю.Крисак розглянула основи відбору та організації матеріалу для навчання англійською професійно орієнтованого діалогічного мовлення майбутніх лікарів загальної практики [16]; Ж.Рагіна описала стратегію відбору фонетичного, лексичного та морфолого-синтаксичного мінімуму відповідно до мети навчання професійно орієнтованого мовлення майбутніх іноземних спеціалістів-медиків [24]. Водночас питання принципів відбору та організації навчального матеріалу для формування АПОК в говорінні майбутніх лікарів у полікультурному середовищі залишається нерозкритою.

Метою статті є визначити, охарактеризувати та класифікувати принципи відбору та організації навчального матеріалу, важливі для ефективного формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів з урахуванням специфіки навчання в умовах полікультурного середовища.

Указана мета статті зумовила вибір взаємопов'язаних методів дослідження, а саме: *структурно-логічний та функціональний аналіз*, який а) сприяв визначенню базових принципів відбору та організації навчального матеріалу, представлених у сучасних наукових розвідках вітчизняних та за-

рубіжних дослідників, а також їх ознак та основних компонентів, б) обумовив відбір принципів, необхідних для впровадження під час формування АПОК майбутніх лікарів, з урахуванням специфіки навчання англійської мови за професійним спрямуванням (далі – АМПС) у полінаціональних групах; *системно-структурний та компаративний аналіз*, котрий дозволив узагальнити і визначити спільні та відмінні ознаки принципів відбору та організації навчального матеріалу, а також здійснити категоризацію виокремлених принципів з оглядом на специфіку нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи питання принципів відбору і організації навчального матеріалу в контексті формування АПОК майбутніх лікарів, варто перш за все звернути увагу на зміст навчання. На нашу думку, найгрунтовніше описали зміст навчання (content) Т.Дадлі-Еванс і М.Сент Джон, розчленувавши його на два компоненти: мовне наповнення змісту (real content) і немовне наповнення змісту (carrier content) [29]. У контексті АМПС професійно орієнтованій тематиці навчання відповідає «carrier content», а мовні засоби, що використовуються для вираження комунікативних інтенцій, характерних для певної сфери фахового спілкування, позначає «real content». Така класифікація змісту дає змогу детальніше розглянути особливості відбору та організації навчального матеріалу у рамках даного дослідження.

Специфіка формування АПОК майбутніх лікарів вимагає врахування ретельного відбору та організації змісту навчання. Це у свою чергу обумовлює

необхідність дослідження потреб АПОК у говорінні фахівців спеціальності «Медицина» задля адекватного вибору прийомів навчання і тематичного наповнення курсу.

В умовах формування АПОК майбутніх лікарів у говорінні питання відбору та організації навчальних матеріалів є особливо значущими, адже обраний матеріал є не просто засобом навчання, але й дієвим способом набуття професійних знань, умінь та навичок. Окрім того, необхідно враховувати реципієнтів (студентів полінаціональних груп), що з одного боку розширює коло пошуку, а з іншого посилює контекст формування АПОК студентів спеціальності «Медицина».

За Б.Томлінсоном, навчальні матеріали – це будь-які спеціально відібрані та методично організовані варіабельні лінгвістичні, візуальні, аудіальні та кінестетичні форми, що використовуються для полегшення викладання і кращого засвоєння інформації у процесі навчання [40, с.18]. Контекст нашого дослідження також передбачає, що поняття «навчальний матеріал» охоплює усі матеріали, котрі будуть використані під час формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів.

Вивчаючи загальноприйняті у сучасній методиці АМПС принципи і вимоги до відбору та організації навчального матеріалу, ми виділили, сформулювали і класифікували основні принципи відбору та організації навчального матеріалу відповідно до мети формування АПОК майбутніх лікарів у говорінні з урахуванням специфіки роботи з полінаціональними студентськими колективами (див. табл. 1).

Таблиця 1

Принципи відбору та організації навчального матеріалу для формування АПОК в говорінні майбутніх лікарів в умовах полікультурного середовища

Принципи відбору навчального матеріалу	Принципи організації навчального матеріалу	Сукупні принципи відбору та організації навчального матеріалу
<ul style="list-style-type: none"> • комунікативної цінності; • інформативності; • тематичної відповідності; • ефективності; • урахування екстралінгвістичних факторів; • урахування міжкультурної специфіки АПОК майбутніх лікарів у говорінні; • кількісної достатності; • відповідності навчального матеріалу виду мовленнєвої діяльності, який потрібно сформувати; • урахування відповідності навчальних матеріалів комунікативним інтенціям співрозмовників. 	<ul style="list-style-type: none"> • інтегративності; • проблемності; • інтенсивності; • систематичності і послідовності; • формування АПОК через спілкування; • контрольованості навчання; • зворотного зв'язку. 	<ul style="list-style-type: none"> • професійної спрямованості; • функціональності; • автентичності; • наочності; • варіативності; • індивідуалізації; • доступності та посильності; • ситуативності.

Принципи *відбору* навчального матеріалу досить детально описані у наукових джерелах. Проте, дослідження специфіки відбору матеріалу для студентів медичних спеціальностей з урахуванням вимог до формування АПОК у говорінні та особливостей роботи з полінаціональними групами практично відсутні у науковій літературі. Тому постає необхідність надання визначення і обґрунтування суті принципів відбору навчального матеріалу з урахуванням спрямованості нашого дослідження.

Зважаючи на практичну мету формування АПОК майбутніх лікарів в умовах полікультурного середовища, а саме: навчити мові як засобу міжкультурного спілкування у професійно обумовлених контекстах через говоріння, одним з провідних методичних принципів відбору навчального матеріалу

слід виокремити *принцип комунікативної цінності* [15; 19; 23; 26], який окреслює змістовно-смыслову сторону навчального матеріалу: тематику, сфери і ситуації фахового спілкування, можливі в заданих умовах [23, с.433]. Принцип комунікативної цінності визначає засоби навчання, за допомогою яких можна забезпечити оволодіння комунікативною функцією мови, що вивчається на основі автентичного звукового і друкованого матеріалу. Під час формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів урахування даного принципу дозволить відібрати вузькопрофільні навчальні матеріали, що відповідають конкретним комунікативним професійним ситуаціям говоріння фахівців медичної галузі.

Дотримання *принципу інформативності* [2; 4; 7; 12; 21; 23], котрий перебуває у тісному зв'язку з

принципом комунікативної цінності, є вкрай важливим під час відбору навчальних матеріалів для формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів. Інформативність навчальних матеріалів визначається не кількістю інформації, яку вони містять, а лише тією необхідною смисловою інформацією, яка стане надбанням реципієнта (студента) [11, с.85; 12]. Інформація, безумовно, повинна бути актуальною як з точки зору професійної спрямованості, так і відповідати віковим та інтелектуальним можливостям студентів полінаціональних груп.

Сутність *принципу тематичної відповідності* [2; 3; 13] полягає у відборі навчальних матеріалів, в основу яких покладені теми, передбачені робочою навчальною програмою з АМПС спеціальності «Медицина». Зміст і характер англійського професійно орієнтованого говоріння (далі – АПОГ) майбутніх лікарів буде залежати від зовнішнього контексту, а саме ситуації мовлення, яка включає обставини спілкування, його учасників, стосунки між ними та мовленнєвий стимул, а також внутрішнього контексту, а саме розбіжностей між представниками висококонтекстних і низькоконтекстних культур.

Для формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів важливо відібрати відповідні навчальні матеріали або їх фрагменти, що репрезентують різноманітну тематику міжкультурного спілкування фахівців медичної галузі з урахуванням специфіки соціальної інтеракції комунікантів у процесі говоріння як з колегами-медиками, так і з пацієнтами та їх родичами. Наведений принцип співвідноситься з принципом професійної спрямованості, оскільки навчальні матеріали з АМПС характеризуються вмістом великої кількості професійно-орієнтованої лексики, термінів, а також є джерелом отримання нової інформації зі спеціальності.

Принцип ефективності навчального матеріалу [13; 23] полягає у тому, що процес відбору навчальних матеріалів для формування АПОК у говорінні має проводитися з урахуванням рівня підготовки студентів і специфіки навчання усного мовлення. «Будучи пов'язаним і підкорюючись вимозі доступності, даний принцип надає процедурі відбору більш конкретизований характер» [13, с.84]. У зв'язку з цим, навчальні матеріали, що підлягають відбору, повинні містити посильний для розуміння студентами мовний і предметний матеріал. Як свідчить аналіз наукової літератури, ефективність створення дискурсів можлива за умови, якщо майбутні лікарі володіють знаннями про екстралінгвістичні фактори та особливості побудови усного або письмового дискурсу, мовні засоби, що відповідають професійному (усному/письмовому) контексту спілкування для того, щоб уміти породжувати зв'язні англійські висловлювання, логічно, послідовно, переконливо вибудовувати репліки діалогу відповідно до фахової ситуації міжкультурного спілкування.

З вище наведеної тези випливає необхідність дотримання *принципу урахування екстралінгвістичних факторів* [23], які обумовлюють критерії професійно орієнтованого говоріння у медичній галузі. Зазначений принцип передбачає врахування дискурсивної суті АПОГ. Це означає, що англійські професійні діалоги, будучи компонентами ділового медичного дискурсу, створені в певних соціальних, культурних та професійно-орієнтованих умовах. Тому необхідно відбирати ті навчальні матеріали, які відповідають нормам і правилам соціокультурного ситуативного і психоповедінкового контексту професійно орієнтованого говоріння лікарів, властивого представникам англійської лінгвокультури в ситуаціях ділового

спілкування. Крім того, навчальні матеріали повинні містити інформацію про комунікантів; про обстановку, в яку включені учасники діалогу; про екстралінгвістичні немовні умови (просторові і часові); про ставлення відправника до предмета діалогу. Від цих параметрів буде залежати адекватний вибір мовних засобів реалізації специфічних комунікативних стратегій [23, с.434].

Практичний аспект застосування цього принципу відіграє особливо значиму роль для специфіки роботи лікарів, адже їм доводиться комунікувати не лише з колегами, котрі мають необхідну медичну освіту, але й з пацієнтами та їх родичами, які не володіють специфічною медичною термінологією. Це обумовлює необхідність варіативності використання англійської професійної лексики у діалогічних дискурсах з фахівцями і пацієнтами. До прикладу, під час спілкування з колегою лікар вживає професійний термін «sputum», який навряд чи буде зрозумілий пацієнту без медичної освіти. Виникає необхідність заміни цього терміну на слова загального вжитку «phlegm» або «mucus». Через це потрібно пояснювати студентам важливість врахування екстралінгвістичних факторів, які впливають як на професійно-поведінкові аспекти, так і на вибір відповідної лексики і мовних засобів у процесі говоріння.

У тісному зв'язку з вищевказаним принципом перебуває *принцип урахування міжкультурної специфіки АПОК майбутніх лікарів у говорінні* [7]. Він диктує необхідність відбору таких навчальних матеріалів, які викликали б у студентів потребу співставлення явищ своєї, англійської та деяких іншомовних професійних картин світу, представники яких навчаються в академічній групі. До прикладу, стиль пояснення невтішного діагнозу пацієнту лікарів-представників низькоконтекстних культур буде характеризуватися більшою сухістю, педантичністю і суворою регламентацією комунікативної поведінки, точністю вираження думок та ретельністю в обговоренні всіх деталей. Натомість представники висококонтекстних культур виражатимуть емпатію, їх мовлення буде більш емоційно насиченим, сувору регламентацію комунікативної поведінки буде відсутньою. Крім того, для АПОГ притаманно використання специфічних мовних засобів – маркерів говоріння, характерних для вираження різних інтенцій мовця в конкретних ситуаціях ділового міжкультурного спілкування лікарів і властивих представникам англійської лінгвокультури. Використання таких навчальних матеріалів сприятиме ознайомленню студентів з формами комунікативної поведінки, прийнятими в англійській діловій лікарській лінгвокультурі. Зіставлення студентами норм і стереотипів мовної поведінки у своєму та іншомовному діловому соціумі буде виробляти вміння адекватно інтерпретувати і приймати соціокультурне різноманіття партнерів, толерантне ставлення до чужої культури і, в цілому, готовність та здатність до співпраці з закордонними колегами [7, с.45].

Згідно з *принципом кількісної достатності* [4; 23] потрібно здійснювати відбір навчальних матеріалів для формування АПОК у говорінні в такій кількості, якої було б достатньо для формування у студентів здатності продукувати власні усні зразки діалогічного мовлення у процесі ділового міжкультурного спілкування.

Принцип відповідності навчального матеріалу виду мовленнєвої діяльності, який потрібно сформувати [15; 21; 23], а саме формування АПОК у говорінні, також відомий у навчально-методичній літературі як *принцип прагматичності* [15, с.139-140];

21, с.174]. Він передбачає, що, відповідно до мети навчання, відбору будуть підлягати усні та письмові зразки англомовного професійно орієнтованого діалогічного дискурсу в галузі медицини. Дані навчальні матеріали містять перш за все фактори усного обміну інформацією та діалогічності процесу взаємодії комунікантів, а тому передбачають дотримання таких параметрів як безпосередність контакту з реципієнтом, непідготовленість, ситуативність, спонтанність, незворотність [23, с.434]. Відповідно до цього принципу відібрані навчальні матеріали повинні характеризуватися наявністю мовних засобів, властивих АПОК у говорінні лікарів.

Принцип урахування відповідності навчальних матеріалів комунікативним інтенціям співрозмовників [23] у процесі професійно орієнтованого говоріння майбутніх лікарів передбачає, що навчальні матеріали повинні містити мовні засоби, як от, стійкі звороти, котрі відображають комунікативні наміри АПОГ [23, с.434]. Для усної сфери професійної діяльності лікарів характерні комунікативні інтенції на зразок пояснення (пояснення діагнозу, ходу лікування, процедури прийому лікарських засобів, ходу обстеження тощо); обґрунтування (обґрунтування необхідності проведення певних медичних процедур або призначення певної схеми лікування тощо); надання порад (надання порад щодо дотримання певного способу життя пацієнта, норм харчування; переваги однієї стратегії лікування над іншою тощо); переконання (переконання пацієнта щодо необхідності проходження обстеження або лікування тощо); висловлення попередження (попередження щодо побічної дії лікарських засобів, причин прояву певних симптомів тощо); вираження емпатії (вираження співчуття пацієнту або його рідним щодо невтішного діагнозу або результатів лікування тощо); вираження згоди/незгоди (згода/незгода з думкою колеґ під час консилиуму, лікарських зборів тощо). Такі навчальні матеріали повинні не лише ілюструвати типові для АПОГ лікарів мовні засоби реалізації відповідної комунікативної інтенції, а й сприяти ефективному досягненню поставленої комунікативної мети та прийняття практичного рішення.

Для того, щоб відібраний навчальний матеріал був максимально дієво та адекватно застосований у процесі формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів, необхідно дотримуватися принципів його організації.

Принцип інтегративності [10], також відомий як *принцип міжпредметних зв'язків* [9], визначає об'єднання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» з профільними медичними предметами (наприклад, «Педіатрія», «Хірургія», «Акушерство і гінекологія», «Неврологія», «Урологія», «Травматологія і ортопедія», «Екстрена та невідкладна медична допомога» тощо) під час організації навчальних матеріалів. Зазначений принцип сприяє створенню та організації навчальних матеріалів, орієнтованих на синтез знань, умінь і навичок студентів з фахових дисциплін та АМПС. Міждисциплінарна інтеграція покликана надати більші можливості для формування у майбутніх лікарів практичних умінь та навичок (компетентностей) використання англійської мови в різноманітних професійних контекстах і сприяти швидшому досягненню не лише АПОК, але й стрімкішому зростанню професійного рівня. Інтегративні міжпредметні зв'язки сприяють розвитку аналітичного мислення, мотивації, розширенню фахового та соціокультурного кругозору, що є вкрай важливим для здійснення ефективної профільної діяльності у сучасному полікультурному суспільстві.

Принцип проблемності [10] передбачає таку організацію навчальних матеріалів, де б перед студентами поставала проблема, яка потенційно може виникнути в їх майбутній практичній фаховій діяльності. На початкових етапах вивчення курсу АМПС шляхи її вирішення може корегувати і окреслювати викладач, але у міру набуття студентами необхідних компетентностей як з профільних дисциплін, так і з АМПС, майбутнім лікарям пропонується самостійно вирішувати подібні проблемні ситуації без подальшого корегування викладачем.

Цей принцип також сприяє безперервному фаховому зростанню, виробленню вміння швидко та якісно реагувати на професійні виклики і в максимально стислі строки розв'язувати складні професійні задачі. Цінним є те, що під час виконання такого роду завдань у студентів формується не лише АПОК, але й спеціальні фахові навички.

Принцип інтенсивності [7], також відомий як *принцип концентрованості і мінімізації* [15], у процесі організації навчальних матеріалів передбачає створення такої структури занять, котра забезпечуватиме засвоєння максимальних об'ємів професійно орієнтованих знань, умінь і навичок, передбачених робочою навчальною програмою з АМПС [7, с.44], а також оптимізацію навчального процесу задля досягнення найефективніших можливих результатів формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів. Принцип інтенсивності виявляється дієвим в умовах обмеженої кількості аудиторних годин з АМПС в абсолютній більшості ЗВО України і реалізується відповідно до критеріїв комунікативної цінності, поширеності, продуктивності та інформативності [15, с.144].

Дотримання *принципу систематичності і послідовності* [9] забезпечує раціональну та продуктивну організацію як навчальних матеріалів зокрема, так і навчального процесу загалом. Указаний принцип передбачає: 1) системну організацію лінгвістичного і граматичного англомовного матеріалу, відібраного з урахуванням майбутніх фахових потреб студентів-медиків; 2) послідовне вивчення матеріалу, тобто поетапне формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів; 3) аудиторну і позааудиторну роботу на основі відібраних і зорганізованих навчальних матеріалів.

Принцип формування АПОК через спілкування [10] є основою комунікативного підходу до навчання, адже відповідно до нього спілкуванню можна навчити лише за допомогою виконання практичних завдань. Він передбачає розробку та організацію навчальних матеріалів, котрі забезпечують виконання англомовних професійно орієнтованих комунікативних завдань з дотриманням базових характеристик медичного дискурсу в умовах полікультурного середовища.

Принцип контрольованості навчання [8] передбачає розробку та застосування засобів і методів оцінювання навчальних досягнень студентів, а також внесення змін безпосередньо до процесу навчання задля його покращення. Контроль здійснюється як викладачем під час кожного заняття, так і студентами за допомогою самоконтролю та взаємного контролю.

З принципу контрольованості навчання природно випливає *принцип зворотного зв'язку* [8], який втілюється через контроль і регулювання процесу навчання викладачем АМПС; аналіз успішності виконання поставлених завдань, а також виклики, що постають у процесі їх виконання та причини успіхів і/або невдач; заохочення студентів до рефлексії щодо мети, видів АПОГ, способів та особливостей його реалізації тощо. Важливим є забезпечення двосторон-

нього зворотного зв'язку: від студентів до викладача для покращення останнім якості організації навчального процесу, а також від викладача до студентів для ґрунтовнішого розуміння суті АПОГ лікарів.

Значною є частка *сукупних* принципів, тобто таких, що можуть ефективно застосовуватися як під час відбору, так і в процесі організації навчальних матеріалів для формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів.

Принцип професійної спрямованості [3; 5; 10; 14; 22; 23; 27; 31] передбачає відбір навчального матеріалу, опосередкованого відповідною сферою ділового спілкування майбутніх фахівців спеціальності «Медицина» з колегами та пацієнтами, котрі належать до іншої лінгвокультури, мова якої вивчається (у даному випадку – лінгвокультури Великої Британії і США), і орієнтується на потреби майбутньої професії. Відібрані навчальні матеріали повинні мати не лише відповідне змістове наповнення, але й відображати вербальні та невербальні особливості фахового спілкування, що є характерними для представників того професійного лінгвосоціуму, мова якого є предметом вивчення, з обов'язковим урахуванням його культурних традицій, цінностей і норм.

Під час організації навчальних матеріалів для полінаціональних груп важливим є також порівняння норм корпоративного спілкування у межах ряду англослов'янських країн, представники яких є членами академічної групи (Індії, півних країн Африки, Пакистану, Філіппін, Гонконгу тощо) з урахуванням культурних особливостей їх поведінки і стосунків між людьми. Осмислення такого навчального матеріалу вимагає активізації мисленнєвої діяльності студентів, розширює їх загальний кругозір і професійні знання, а також сприяє підвищенню інтересу безпосередньо до самого процесу формування АПОК у говорінні. Завдання, запропоновані для виконання у межах кожної теми, мають стимулювати процес перетворення теоретичних уявлень щодо майбутньої професії на практичні знання, навички і вміння. Реалізація цього принципу сприяє глибшому розумінню студентами суті своєї майбутньої професії в різних соціокультурних ситуаціях. Це розвиває інтерес і формує домінуючі мотиви професійної діяльності, тобто створює професійну спрямованість навчання. Принцип професійної спрямованості також сприяє реалізації на практиці передачі професійної культури за принципом «знати – вміти – творити – хотіти» [18] і формуванню фахової готовності до майбутньої професійної діяльності.

У тісному зв'язку з принципами професійної спрямованості перебуває *принцип функціональності* навчального матеріалу [4; 10; 21; 23; 26], на підставі якого слід відбирати ті матеріали для формування АПОК у говорінні, які співвідносяться з певною сферою професійного спілкування [23, с.433] (у даному випадку – це сфера спілкування фахівців медичної галузі як одне з одним, так і з пацієнтами та їх родичами). Відповідно до цього принципу відібрані навчальні матеріали повинні містити лексичні одиниці, що сприяють формуванню у студентів здатності до АПОГ у медичній галузі.

Також необхідною умовою дотримання вказаного принципу є така організація навчальних матеріалів, у якій би об'єктом засвоєння були не лексичні одиниці та граматичні структури англійської мови, а ті функції, які вони виконують. Тобто принцип функціональності забезпечує практичний шлях вивчення АМПС. У межах даного принципу необхідно в першу чергу направляти свідомість студента на функцію мовної одиниці, і лише потім – на її форму. Для фор-

мування АПОК функціональність означає, що слова і граматичні форми засвоюються безпосередньо в професійній діяльності.

Принцип автентичності [15; 21; 23; 28; 30; 33; 34] під час відбору навчальних матеріалів для формування АПОК у говорінні майбутніх лікарів має ключове значення. У науково-методичній літературі термін «автентичний» вживають для опису мовних зразків (усних чи письмових), що відображають форми, які застосовуються природно і належним чином базуються на культурному та ситуаційному контексті [39]. Коли увага приділяється питанню мети, термін «автентичний» позначає матеріали, які не були спеціально створені для навчання мови [32; 34; 38], а з реальною комунікативною метою [34] фахівцями для фахівців [32, с.113].

Навчальні матеріали можна вважати автентичними, якщо існує відповідність між текстами, які використовують під час аудиторної роботи, та текстами, якими оперують на робочому місці [36]. Посилаючись на класифікацію компетентності М. Кенел та М. Свейн, можна стверджувати, що автентичність компетентності передбачає результати діяльності студентів, що відповідають результатам діяльності носіїв мови [28].

Автентичні навчальні матеріали відіграють важливу роль у демонстрації «реального» використання мови, і їх вибір зазвичай відповідає етапу аналізу потреб, який повинен враховувати такі фактори як зміст матеріалів, що мають відповідати віковій категорії, інтересам студентів полінаціональних груп, їх професійним потребам та цілям, рівню кваліфікації тощо [33, с.18]. Однак, не завжди легко знайти належні автентичні навчальні матеріали, оскільки, як зазначає К.Грейвс, вони «не побудовані так, щоб містити аспекти мови, з якою студент стикався чи вивчав до цього моменту, і тому вони можуть бути не повністю доступними для студента» [30, с.156]. Звідси випливає, що автентичні матеріали не завжди потрібні або навіть реалістичні, а в деяких випадках є справжнім «тягарем для викладачів» [37]. Через це деякі науковці [27] висловлюють думку про те, що на початковому етапі навчання АМПС допустимим є використання методично оброблених навчальних матеріалів, позаяк автентичність і методична обробка навчальних матеріалів не є взаємовиключними.

Принцип наочності [7; 15; 22; 26] навчального матеріалу є інструментом формування комунікативної мотивації у процесі організації іншомовного професійно орієнтованого говоріння, який забезпечує змістовність та логічну послідовність висловлювань [22, с.153].

Принцип наочності реалізується шляхом використання мовного (ключові слова, таблиці, діаграми, схематичні зображення тощо) та екстралінгвістичного матеріалу (об'ємні моделі, предмети професійного реквізиту, автентичні матеріали, малюнки, фотографії, аудіо- і відеозаписи тощо) [15, с.141]. Використання предметно-зображальних засобів компенсує відсутність природного мовного і робочого середовища, допомагаючи студентам у запам'ятовуванні, стимуляції роботи мислення, практичній інтеграції теоретичних мовних і професійних знань, навичок і вмінь. Унаочнення є процесом, під час якого у свідомості студентів утворюються образи понять, які вони вивчають [22, с.153]. Через це розрізняють такі види наочності як візуальну, аудіальну, кінестетичну і мовну [22, с.153].

Реалізація вказаного принципу є надзвичайно ефективною для полінаціональних груп, адже, по-перше студенти відрізняються за способами сприй-

няття (візуал, аудіал, кінестетик, дискрет), по-друге, студенти здобували середню освіту за відмінними одне від одного національними освітніми методиками. Саме тому ретельний відбір та організація широкого спектру унаочнень, як додаткового засобу формування АПОК в говорінні, у подальшому використанні дозволяє кожному учаснику академічної групи стимулювати індивідуальний процес швидшого запам'ятовування матеріалу, активізувати пізнавальну діяльність, розвивати аналітичне мислення.

Принцип варіативності [9; 10] передбачає різноманітність і можливість вибору та організації методів, форм та видів робіт не тільки для викладача, але і для самого студента з метою активізації його пізнавальної діяльності. Студент може самостійно обирати собі завдання в межах теми із переліку запропонованих і спосіб його виконання. Це стосується в першу чергу проектних завдань, позаяк вони дозволяють працювати в групі і при цьому робити свій, індивідуальний внесок у спільну діяльність.

Принцип індивідуалізації [10] є одним із базових у формуванні АПОК в умовах полікультурного середовища, позаяк враховує під час відбору та організації навчального матеріалу індивідуальні особливості (життєвий досвід, освітню підготовку, контекст діяльності, сферу інтересів, схильності емоційної сфери, світогляд, статус даної особи в колективі) кожного окремого студента, а також відмінність культур, традицій, звичаїв, релігійних переконань [20, с.37] різних національностей, що представлені у групі.

Безпосередньо поняття індивідуалізації передбачає адаптацію навчального процесу до можливостей студентів, їх базової підготовки, і, як наслідок, вибір кожним студентом власної технології оволодіння АПОК. Ю.Пасов вважає, що «своє ставлення до середовища особа висловлює в мовленні. Ставлення до середовища є завжди індивідуальним, позаяк світ пізнає жива конкретна особистість і світ, що оточує кожну особистість неоднаковий. Отже, мовлення теж індивідуальне, особистісне» [20, с.37]. Спираючись на дослідження В. Кузовлева, можемо припустити, що прояви АПОК фахівця також індивідуальні принаймні у трьох аспектах: у механізмі мотивації мови, у змістовому наповненні мовленнєвого висловлювання, у способі формулювання думки [17]. Це означає, що одні й ті ж англомовні професійні компетентності, засвоєні студентами в межах навчального курсу, можуть мати дещо відмінні прояви у різних студентів, в залежності від їх особистісних характеристик. Ці прояви будуть гармонійно співвідноситися як з індивідуальністю майбутнього лікаря, так із ознаками етнічної, соціальної і культурної групи, представником якої він є.

Тому під час формування АПОК необхідно поставити перед студентом завдання, які відповідають його фаховим потребам і особистісним інтересам щодо оволодіння англійською мовою з метою застосування її під час майбутньої професійної діяльності. Лише за цієї умови можливо досягти прояву мотивації студента, його залученості як у хід заняття, так і у виконання домашніх завдань та СРС (самостійної роботи студента). За умов дотримання принципу індивідуалізації можна досягти максимально ефективного зворотного зв'язку та індивідуальної реакції

студента на поставлені навчальні завдання.

Згідно з *принципом доступності та посиленості* [7; 12; 15; 23; 26] необхідно відбирати навчальні матеріали, які будуть містити посилену для студентів, з точки зору вживання мовних засобів і змісту, англомовну професійну інформацію, а також сприятимуть адекватному тлумаченню комунікативного наміру їх авторів [15, с.140; 23, с.433]. Також цей принцип передбачає відбір матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента (виду його превалюючої пам'яті, психологічному типу тощо). Дія цього принципу полягає у тому, що навчальні матеріали, пропонувані для формування АПОК у говорінні, повинні відповідати рівню можливостей студентів задля уникнення відчуття непереборних труднощів під час їх сприйняття. Особливої значущості цей фактор набуває у контексті роботи з полінаціональними групами, де рівень володіння англійською мовою може значно варіюватися. Доступність та посиленість також забезпечуються організацією самого навчального матеріалу, а також методикою роботи з ним на заняттях і під час самостійної роботи студентів.

Формування АПОК у говорінні в штучних умовах вивчення мови неможливе без урахування *принципу ситуативності* [10; 12; 23; 26] організації навчального матеріалу, що дозволяє моделювати реальні ситуації усного професійного спілкування, стимулювати діалогічне і монологічне мовлення студентів. Даний принцип корелюється з принципом комунікативної цінності і означає відповідність відібраних навчальних матеріалів конкретним ситуаціям професійно орієнтованого говоріння майбутніх фахівців спеціальності «Медицина».

Висновки. Отже, аналіз питання щодо сучасних принципів відбору та організації навчального матеріалу з АМПС дозволив сформулювати перелік вимог до навчальних матеріалів у контексті формування АПОК майбутніх лікарів у говорінні з урахуванням особливостей полікультурного академічного середовища. Відтак навчальний матеріал повинен:

- 1) відповідати особливостям усної англокультурної професійної комунікації майбутніх лікарів;
- 2) відображати змістовно-тематичну специфіку медичної галузі;
- 3) моделювати типові англомовні професійно орієнтовані ситуації з урахуванням екстралінгвістичних факторів діалогічного дискурсу медичної сфери;
- 4) сприяти формуванню необхідних умінь і навичок вербальної та невербальної поведінки лікарів на робочому місці;
- 5) містити лінгвістичні ресурси для розвитку професійно орієнтованої мовленнєвої діяльності студентів і подальшого формування автономії майбутніх лікарів у вирішенні проблемних фахових ситуацій засобами англійської мови;
- 6) бути адаптованим до використання у полінаціональних колективах різного складу.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці комплексу вправ для формування у майбутніх лікарів АПОК в говорінні з урахуванням особливостей організації навчального процесу у полікультурному академічному середовищі.

Список використаної літератури

1. Баева Т.А. Методика формирования профессиональной иноязычной компетенции студентов медицинских вузов в условиях информационно-образовательной среды: диссертация ... кандидата педагогических наук: 13.00.02. [Место защиты: Нижегород. гос. лингвист. ун-т им. Н.А.Добролюбова]. Нижний Новгород, 2013. 220 с.
2. Борецька Г.Е. Відбір автентичних текстів для формування іншомовної читацької компетентності у майбутніх вчителів англійської мови. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*. № 6(10), Vol.4, June 2016. PP.

- 38–41.
3. Бузина Ю.Н. Обучение работе над английскими текстами студентов экономических факультетов: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. М., 2000. 142 с.
 4. Вавіліна С.Г. Принципи і критерії добору текстів для навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: Педагогіка та психологія, 2012. Вип. 21. С. 109–118.
 5. Гайсіна А.Я. Обучение профессиональному общению на основе текста (а. я., неяз. вуз): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. М., 1997. 259 с.
 6. Галимзянова И.И. Педагогическая система формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих инженеров: автореферат дис. ... доктора педагогических наук: 13.00.08. [Место защиты: Казан. гос. технол. ун-т]. Казань, 2009. 384 с.
 7. Даминова С.О. Принципы отбора иноязычных аудиовизуальных материалов для развития умений в разных видах речевой деятельности. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2015. № 3(45): в 3-х ч. Ч. I. С. 43–50.
 8. Дичка Н.І. Принципи навчання професійно орієнтованого англomовного письма студентів з комп'ютерних спеціальностей. *Наукові записки*. Серія педагогічні та історичні науки: [збірник наукових статей]. Випуск CV (105). К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. С. 50–57.
 9. Дичка Н.І., Михайленко А.В. Принципи навчання професійно орієнтованого англomовного писемного мовлення студентів IT-спеціальностей. *Молодий вчений*, 2019. № 2(2). С. 465–468.
 10. Дмитриева Д.Д. Моделирование процесса обучения русскому языку как иностранному в системе профессиональной подготовки студентов медицинских ВУЗов. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*, 2016. № 11–6. С. 1189–1193.
 11. Дридзе Т.М. Язык и социальная психология. М.: Высшая школа, 1980. 224 с.
 12. Заболотна М.І. Принципи відбору публіцистичних текстів для формування аудитивних умінь старшокласників в умовах профільного навчання. *Вісник Житомирського державного університету*, 2012. Випуск 65. Педагогічні науки. С. 131–135.
 13. Зайкова И.В. Методика отбора и организации текстов для обучения студентов экономических ВУЗов письменному специальному переводу (дополнительная квалификация, английский язык): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Иркутск, 2009. 229 с.
 14. Колядко С.В. Проблемы рационального отбора текстового материала в курсе делового французского языка: обучение иностранным языкам (материалы для специалиста образовательного учреждения). СПб.: КАРО, 2003. 320 с.
 15. Корсакова Е.В. Критерии отбора и принципы организации учебного материала при обучении взрослых иностранному языку с целью формирования иноязычной информационной компетенции. *Вестник Челябинского государственного педагогического университета*. Издательство: Южно-Уральский государственный гуманитарно-педагогический университет (Челябинск), 2014. №1. С. 137–147.
 16. Крисак Л.В. Методика навчання майбутніх лікарів загальної практики англomовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2016. 288 с.
 17. Кузовлев В.П. Методическая характеристика класса как средство индивидуализации процесса обучения иноязычному общению. *Иностр. яз. в школе*, 1986. №1. С. 31–38.
 18. Лернер И.Я. Взаимосвязь обучения и воспитания в целостном учебно-воспитательном процессе. М.: Педагогика, 1986. 189 с.
 19. Мещерякова О.В. Принципы отбора лексики в учебные пособия для студентов неязыковых ВУЗов. *Наука и образование: новое время*, 2018. № 2(25). С. 415–421.
 20. Пасов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М.: Просвещение, 1991. 223 с.
 21. Полонська Т.К. Особливості добору навчального матеріалу до змісту посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи. *Проблеми сучасного підручника*, 2015. Вип. 15(2). С. 170–178.
 22. Потюк І.Є. Дидактичні аспекти методики формування англomовної лексичної компетенції у студентів немовних спеціальностей на засадах стратегічного підходу. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 2013. Вип. 15. С. 151–157.
 23. Проскурина Г.А. Принципы отбора текстов для обучения студентов неязыкового ВУЗа иноязычной устной деловой аргументированной речи. *ВЕСТНИК ИрГТУ*, 2015. №4 (99). С. 430–435.
 24. Рагіна Ж.М. Підготовка майбутніх іноземних спеціалістів-медиків до професійного спілкування: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 298 с.
 25. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік / за заг. ред. проф. Сергія Квіта, Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. 244 с.
 26. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранному языку: Базовый курс лекций: Пособие для студентов пед. вузов и учителей. 4-е изд. М.: Просвещение, 2006. 239 с.
 27. Циммерман Г.А. Обучение профессионально ориентированному чтению студентов юридической специальности (специализация «международное право»): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. СПб., 2007. 222 с.
 28. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1980. 1 (1), PP.1–47.
 29. Dudley-Evans T., St John M. J. *Developments in ESP: A multidisciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 301 p.
 30. Graves K. *Designing Language Courses: A Guide for Teachers*. Boston: Heinle & Heinle, 2000. 308 p.
 31. Ivanchenko L.M., Varianko T.V. Professionally-oriented foreign language teaching at higher technical educational institutions. *Міжнародні челянівські психолого-педагогічні читання*, 2016. Том 18. С. 261–268.
 32. Jordan R.R. *English for Academic Purposes. A Guide and Resource Book for Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 404 p.
 33. Karpova L.V. Consider the following when selecting and using authentic materials. *TESOL Matters*, 1999. 9 (2). P.18.
 34. Lee W.Y-C. Authenticity revisited: Text authenticity and learner authenticity, *ELT Journal*, 1995. (49)4. PP. 323–328.
 35. Lewis Richard D. *When Cultures Collide: Leading Across Cultures*, Nicholas Brealey International; 3rd ed, 2006. 625 p.
 36. MacDonald M.N., Badger R., Dasli M. Authenticity, culture and language learning. *Language and Intercultural Communication*, 2006. 6 (3/4), PP.250–261.
 37. Richards J.C. *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 321 p.
 38. Robinson P. *ESP Today: A Practitioner's Guide*. Hertfordshire: Prentice Hall, 1991. 146 p.
 39. Rogers C., Medley F. Jr. Language with a purpose: using authentic materials in the foreign language class. *Foreign Language Annals*, 1988. 21. PP.567–478.
 40. Tomlinson B. *Materials Development in Language Teaching. Second Edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 451 p.

References

1. Bayeva, T.A. (2013). *Metodika formirovaniya professionalnoy inoyazychnoy kompetentsii studentov meditsinskikh vuzov v usloviyakh informatsionno-obrazovatelnoy sredy* [Methodology of formation of professional foreign language competence of students of medical universities in the conditions of informational-educational environment] (Unpublished doctoral dissertation). Nizhny Novgorod Dobrolyubov State Linguistic University. [in Russian].
2. Boretska, H.E. (2016). Vidbir avtentychnykh tekstiv dlia formuvannia inshomovnoi chytatskoi kompetentnosti u maibutnykh vchyteliv anhliiskoi movy [Selection of authentic texts for the formation of foreign language reading competence of future English teachers]. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*, 6(10), Vol. 4, 38–41. [in Ukrainian].
3. Buzina, Yu.N. (2000). *Obucheniye rabote nad anglyiskimi tekstami studentov ekonomicheskikh fakultetov* [Teaching students of economics faculties to work on English texts] (Unpublished doctoral dissertation). Moscow Pedagogical State University. [in Russian].
4. Vavilina, S.H. (2012). Pryntsypy i kryterii doboru tekstiv dlia navchannia maibutnykh zhurnalistiv profesiino oriietovanoho chytannia [Principles and criteria for the selection of texts for teaching future journalists professionally oriented reading]. *Scientific Herald of Kyiv National Linguistic University. Series: Pedagogy and Psychology*, 21, 109–118. [in Ukrainian].
5. Gaysina, A.Ya. (1997). *Obucheniye professionalnomu obshcheniyu na osnove teksta (a. ya. neyaz. vuz)* [Teaching text-based professional communication (the English language, non-linguistic university)] (Unpublished doctoral dissertation). Moscow State University. [in Russian].
6. Galimzyanova, I.I. (2009). *Pedagogicheskaya sistema formirovaniya inoyazychnoy kommunikativnoy kompetentnosti budushchikh inzhenerov* [Pedagogical system of the formation of foreign language communicative competence of future engineers]. (Unpublished doctoral dissertation). Kazan National Technological University. [in Russian].
7. Daminova, S.O. (2015). Printsipy otbora inoyazychnykh audiovizualnykh materialov dlia razvitiya umeniy v raznykh vidakh rechevoy deyatel'nosti [The principles of selection of foreign language audiovisual materials for the development of skills in various types of speech activity]. *Philological Sciences. Questions of theory and practice*, 3(45), Part I, 43–50. [in Russian].
8. Dychka, N.I. (2012). Pryntsypy navchannia profesiino oriietovanoho anhlo-movnoho pysma studentiv z kompiuternykh spetsial'nostei [Principles of teaching English writing for specific purposes – students of computer specialties]. *Scientific notes. Series of pedagogical and historical sciences, CV* (105), 50–57. [in Ukrainian].
9. Dychka, N.I., & Mykhailenko, A.V. (2019). Pryntsypy navchannia profesiino oriietovanoho anhlo-movnoho pysemnoho movlennia studentiv IT-spetsial'nostei [Principles in teaching English writing for specific purposes students of IT-specialties]. *Young Scientist*, 2 (2), 465–468. [in Ukrainian].
10. Dmitriyeva, D.D. (2016). Modelirovaniye protsessa obucheniya russkomu yazyku kak inostrannomu v sisteme professionalnoy podgotovki studentov meditsinskikh vuzov [Modeling of teaching process of Russian as foreign in the system of students vocational training in medical university]. *International Journal of Applied and Fundamental Research*, 11-6, 1189–1193. [in Russian].
11. Dridze, T.M. (1980). *Yazyk i sotsial'naya psikhologiya* [Language and social psychology]. Vysshaya shkola. [in Russian].
12. Zabolotna, M.I. (2012). Pryntsypy vidboru publitsystychnykh tekstiv dlia formuvannia audytyvnykh umin starshoklasnykiv v umovakh profil'nogo navchannia [Selection principles of publicistic texts for teaching pupils listening comprehension skills in the terms of the specialized education]. *Scientific Herald of Zhytomyr State University. Pedagogical sciences*, 65, 131–135. [in Ukrainian].
13. Zaykova, I.V. (2009). *Metodika otbora i organizatsii tekstov dlia obucheniya studentov ekonomicheskikh vuzov pismennomu spetsial'nomu perevodu (dopolnitel'naya kvalifikatsiya. anglyiskiy yazyk)* [Methodology for the selection and organization of texts for teaching students of economic universities special written translation (additional qualification, English)] (Unpublished doctoral dissertation). Buryat State University. [in Russian].
14. Kolyadko, S.V. (2003). *Problemy ratsional'nogo otbora tekstovogo materiala v kurse delovogo frantsuzskogo yazyka: obucheniye inostrannym yazykam (materialy dlia spetsialista obrazovatel'nogo uchrezhdeniya)* [Problems of rational selection of text material in the course of business French: teaching foreign languages (materials for a specialist of an educational institution)]. KARO. [in Russian].
15. Korsakova, E.V. (2014). Kryterii otbora i printsipy organizatsii uchebnogo materiala pri obuchenii vzroslykh inostrannomu yazyku s tselyu formirovaniya inoyazychnoy informatsionnoy kompetentsii [Criteria for teaching materials and principles of teaching materials use in foreign language teaching process with information competence as its goal]. *Herald of Chelyabinsk State Pedagogical University*, 1, 137–147. [in Russian].
16. Krysak, L.V. (2016). *Metodyka navchannia maibutnykh likariv zahalnoi praktyky anhlo-movnoho profesiino oriietovanoho dialohichnoho movlennia* [Methodology of teaching English professionally oriented dialogic speech to future general practitioners] (Unpublished doctoral dissertation). Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
17. Kuzovlev, V.P. (1986). Metodicheskaya kharakteristika klassa kak sredstvo individualizatsii protsessa obucheniya inoyazychnomu obshcheniyu [Methodical characteristics of the class as a means of individualization of the process of learning foreign language communication]. *Foreign language at school*, 1, 31–38. [in Russian].
18. Lerner, I.Ya. (1986). *Vzaimosvyaz obucheniya i vospitaniya v iselostnom uchebno-vospitatel'nom protsesse* [The relationship between education and upbringing in a holistic educational process]. Pedagogika. [in Russian].
19. Meshcheryakova, O.V. (2018). Printsipy otbora leksiki v uchebnyye posobiya dlia studentov neyazykovykh VUZov [Principles of selecting lexis for course books for students of a non-linguistic university]. *Science and education: modern times*, №2(25), 415–421. [in Russian].
20. Passov, E.I. (1991). *Kommunikativnyy metod obucheniya inoyazychnomu govoreniyu* [Communicative method of teaching foreign language speaking]. Prosveshcheniye. [in Russian].
21. Polonska, T.K. (2015). Osoblyvosti doboru navchal'nogo materialu do zmistu posibnykiv elektyvnykh kursiv z inozemnykh mov dlia uchniv starshoi shkoly [Special features of educational material selection to content of elective courses manuals in foreign languages for students of profile school]. *Problems of a modern textbook*, 15 (2), 170–178. [in Ukrainian].
22. Potiuk, I.Ie. (2013). Dydaktychni aspekty metodyky formuvannia anhlo-movnoyi leksychnoi kompetentsii u studentiv nemovnykh spetsial'nostei na zasadakh stratezhichnoho pidkhodu [Didactics pre-conditions of organization of strategic studies of the professionally directed vocabularies used for the forming of English-language lexical competence of the students of unlinguistic specialties]. *Pedagogical education: theory and practice*, 15, 151–157. [in Ukrainian].
23. Proskurina, G.A. (2015). Printsipy otbora tekstov dlia obucheniya studentov neyazykovogo VUZa inoyazychnoy ustnoy delovoy argumentirovannoy rechi [Principles of text selection for teaching non-linguistic students foreign oral business argumentative speech]. *Herald of Irkutsk State Technical University*, 4 (99), 430–435. [in Russian].
24. Rahrina, Zh.M. (2017). *Pidhotovka maibutnykh inozemnykh spetsialistiv-medykiv do profesiinoho spilkuvaniya* [Preparation of the future foreign medical specialists for the professional communication] (Unpublished doctoral dissertation), Zaporizhia National University. [in Ukrainian].
25. *Richnyi zvit Natsional'nogo ahenstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity za 2019 rik.* (2020). [Annual report of the National Agency for Quality Assurance in Higher Education for 2019]. National Agency for Quality Assurance in Higher Education. [in Ukrainian].

26. Solovova, E.N. (2006). *Metodika obucheniya inostrannomu yazyku: Bazovyy kurs lektsiy: Posobiye dlya studentov ped. vuzov i uchiteley* [Methodology of teaching a foreign language: Basic course of lectures: A manual for students of pedagogical universities and teachers]. Prosveshcheniye. [in Russian].
27. Tsimmerman, G.A. (2007). *Obucheniye professionalno oriyentirovannomu chteniyu studentov yuridicheskoy spetsialnosti (spetsializatsiya «mezhdunarodnoye pravo»)* [Teaching professionally oriented reading for students of the legal specialty (specialization “international law”)] (Unpublished doctoral dissertation). Herzen State Pedagogical University of Russia. [in Russian].
28. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1 (1), 1–47.
29. Dudley-Evans, T., & St John, M.J. (1998). *Developments in ESP: A multidisciplinary approach*. Cambridge University Press.
30. Graves, K. (2000). *Designing Language Courses: A Guide for Teachers*. Heinle & Heinle.
31. Ivanchenko, L.M., & Varianko, T.V. (2016). Professionally-oriented foreign language teaching at higher technical educational institutions. *International Chelpanov's Psycho-Educational Reading*, 18, 261–268.
32. Jordan, R.R. (1997). *English for Academic Purposes. A Guide and Resource Book for Teachers*. Cambridge University Press.
33. Karpova, L.V. (1999). Consider the following when selecting and using authentic materials. *TESOL Matters*, 9 (2), P.18.
34. Lee, W.Y.-C. (1995). Authenticity revisited: Text authenticity and learner authenticity, *ELT Journal*, 4 (49), 323–328.
35. Lewis, R.D. (2006). *When Cultures Collide: Leading Across Cultures*. Nicholas Brealey International.
36. MacDonald, M.N., Badger, R., & Dasli, M. (2006). Authenticity, culture and language learning. *Language and Intercultural Communication*, 6 (3/4), 250–261.
37. Richards, J.C. (2001). *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
38. Robinson, P. (1991). *ESP Today: A Practitioner's Guide*. Prentice Hall.
39. Rogers, C., & Medley, F.Jr. (1988). Language with a purpose: using authentic materials in the foreign language class. *Foreign Language Annals*, 21, 567–478.
40. Tomlinson, B. (2011). *Materials Development in Language Teaching. Second Edition*. Cambridge University Press.

Стаття надійшла до редакції 04.10.2020 р.
Стаття прийнята до друку 09.10.2020 р.

Vainagii Tetiana

Lecturer

Department of Public Health and Humanitarian Disciplines
State University «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

PRINCIPLES OF SELECTION AND ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL MATERIAL FOR THE FORMATION OF ENGLISH PROFESSIONALLY ORIENTED COMPETENCE IN SPEECH OF FUTURE DOCTORS IN POLY CULTURAL ENVIRONMENT

Abstract. The rapid integration of Ukraine into the international educational system has led to the formation of polycultural environment (namely, polynational groups of students) on the basis of domestic higher education institutions. New realities of higher education require qualitatively new changes in methods and approaches to teaching that differ from those, which are traditionally used when working with mononational academic groups. One of the initial stages of development of the latest methods is the selection and organization of educational material for the formation of English professionally oriented competence, since English is the leading language of professional cross-national communication. Attention to the specialty «Medicine» is conditioned by the greatest popularity of the medical profession among foreign students.

The purpose of the study is to identify, characterize and classify the principles of selection and organization of educational material, which are important for the effective formation of English professionally oriented competence in speech of future doctors taking into account the specifics of polycultural academic environment.

The stated purpose of the study has led to the choice of the following research methods: structural-logical and functional analysis to determine basic principles of selection and organization of educational material, presented in modern research of domestic and foreign scientists, their features and main components, as well as system-structural and comparative analysis, which has allowed to generalize and determine the common and distinctive features of the principles of selection and organization of educational material and to categorize the selected principles with regard to the study matter.

The article identifies and describes three categories of principles, including the principles of selection of educational material, the principles of organization of educational material and the overall principles of selection and organization of educational material. The expediency of applying these principles for the formation of English professionally oriented competence in speech of future doctors in a multicultural environment is substantiated.

Key words: English professionally oriented competence; English professionally oriented speech; polycultural environment; polynational group; principles of selection of educational material; principles of organization of educational material.